

Slovenski glasbeni ustvarjalci v 20. stoletju

V prvem desetletju novega stoletja je znova zaživela Slovenska filharmonija, ki je prirejala komorne in orkestralne koncerte. Glasbene ustanove so bile močna spodbuda za glasbeno ustvarjalnost in poustvarjalnost domačih glasbenikov, katerih število se je naglo večalo.

Emil Adamič (25. 12. 1877 - 6. 12. 1936) je bil skladatelj. Bil je prof. glasbe v Ljubljani. Ukvarjal se je tudi s publicistiko. Zapustil je več kot 300 mladinskih zborovskih skladb. Dragocene so bile tudi njegove solo pesmi (Pa ne pojdem prek poljan, Pri zibeli, Kot iz tihe). V zborovskih skladbah navezuje na izročilo rodoljuba (Zapuščena, Lipa, Fantu, Franica, Vasovalec).

Marij Kogoj (30. 9. 1892 - 25. 2. 1956) je bil skladatelj. Bil je učitelj Glasbene matice, korepetitor in dirigent opere, vodil pesniško društvo Slavec, pisal kritike v dnevnik Slovenec in sodeloval v revijah. Svoj ustvarjalni vrhunec je dosegel v operi Črne maske, v kateri si je prizadeval razrešiti zapletene probleme človeške psihe. Njegova najbolj znana dela so: klavirska dela (Piano), vokalna, zborovske skladbe (Rekviem, Trenutek, Barčica) in solo pesmi.

Slavko Osterc (17. 6. 1895 - 23. 5. 1941) je bil skladatelj. Bil je ideolog radikalnega glasbenega modernizma v Sloveniji. Bil je tudi član odbora Mednarodnega društva za sodobno glasbo. Njegova najbolj znana dela so: orkestralna dela (Suita, Plesi), komorno glasbo, klavirsko glasbo (Arabeske, Pravljice) in dramska dela.

Lucijan Marija Škerjanec (17. 12. 1900 - 27. 2. 1973) je bil skladatelj in glasbeni pisec. Šolal se je v Ljubljani, Pragi in na Dunaju. Dobitnik Prešernove nagrade (1971). Njegova dela so: orkestralna, koncerti (za klavir, za flavto) in vokalno glasb (Sonetni venec).

Stanko Premrl (28. 9. 1880 - 14. 3. 1965) je bil skladatelj in organist. Bil je stolni vikar. Bil je tudi odličen pedagog, organizator in glasbeni publicist. Med njegovimi najbolj znanimi deli se odlikujejo Sončna pesem sv. Frančiška, 10 božičnih pesmi za mešani zbor in oratorij Sveti Jožef.

Karol Pahor (6. 7. 1896 - 25. 11. 1974) je bil skladatelj. Violino je do študiral v Bologni. Vodil je invalidni pevski zbor. Posebno se je odlikoval v vokalni glasbi. Njegova dela: orkestralna (Tuje življenje), komorne skladbe, klavirske (Tri arabeske, Slovenska suita), vokalna (Na juriš, zborovske pesmi) in solo pesmi.

Matija Tomc (25. 12. 1899 - 8. 2. 1986) je bil skladatelj in organist. Glasbo se je učil na Dunaju. Bil je duhovnik. Prof. na škofovskih zavodih v Šentvidu pri Ljubljani. Bil je eden najpomembnejših skladateljev 20. stol na področju cerkvene glasbe. Ukvarjal se je tudi s kritiko.

Matija Bravničar (24. 2. 1897 - 25. 11. 1977) je bil skladatelj. Bil je violinist opernega orkestra, direktor akademije za glasbo, vodja glasbenega oddelka DZS in prof. na akademiji za glasbo. Njegova dela je pogosto navdihovala zgodovina. Njegova dela: orkestralna (Kralj Matjaž, Plesna burleska), komorna (Fantazija) in opere (Hlapec Jernej in njegova pravica).

Blaž Arnič (31. 1. 1901 - 1. 2. 1970) je bil skladatelj. Že od začetka so ga privlačile velike glasbene oblike, posebno simfonija, in na tem področju se je uvrstil med najpomembnejše slovenske predstavnike 20. stol. Je dobitnik Prešernove nagrade (1947). Njegova dela: simfonije (Simfonična rapsodija), simfonične pesnitve (Ples čarovnic, Pesem planin) in koncerti (Pastoralna simfonična pesnitev).

Danilo Švara (2. 4. 1902 - 25. 4. 1981) je bil skladatelj in dirigent. Bil je doktor ekonomije. Glasbeno izobrazbo si je pridobil v Ljubljani, na Dunaju in v Frankfurtu. Poleg tega je bil izvrsten pianist in glasbeni kritik. Je dobitnikom Prešernove nagrade (1973). Njegova dela: orkestralna, klavirska (Sonata), opere (Kleopatra, Veronika Deseniška), vokalna, zborovske in solo pesmi.

Vilko Ukmar (10. 2. 1905 - 1991) je bil skladatelj in muzikolog. Glasbo je študiral v Ljubljani, na Dunaju in v Zagrebu. Na vseh glasbenih področjih, na katera je segel, je ustvaril skladbe, brez katerih bi bila slovenska glasba v 20. stol. siromašnejša. Dobitnik Prešernove nagrade (1985). Njegova dela: orkestralna, komorna, klavirska, baletna (Lepa Vida, Godec), zborovske skladbe in solo pesmi.

Marjan Kozina (4. 6. 1907 - 19. 6. 1966) je bil skladatelj. Bil je korepetitor ljubljanske opere, dirigent in direktor Glasbene matice v Mariboru. Dobitnik Prešernove nagrade (1948). Njegova dela: orkestralna (Ilova gora, Proti morju), opera Ekvinocij, vokalna (Tlaka), zborovske pesmi, solo pesmi in klavirsko glasbo.

Pavel Šivic (2. 2. 1908) je bil skladatelj in pianist. Šolal se je v Ljubljani in Pragi. Razvil je vsestransko glasbeno dejavnost. Zavzemal se je za problematiko glasbenega šolstva, nastopal kot koncerant in spremljevalec, vodil je pevška društva. Dobitnik Prešernove nagrade (1975). Njegova dela: orkestralna, komorna klavirska vokalna (Jetnik, Klici samote) in opere (Svitanje, Samorog).

Marijan Lipovšek (26. 1. 1910 - 1995) je bil pianist in skladatelj. Svoj vrhunec je dosegel v kantati Orglar. Dobitnik Prešernove nagrade (1974). Njegova dela: orkestralna (Domovina), 20 mladinskih pesmi, koncerte in komorna.

Glasbeni ustvarjalci v času druge svetovne vojne

Za slovensko kulturo je značilna glasbena zapuščina iz obdobja druge svetovne vojne. Obsega veliko število partizanskih pesmi, ki so se spontano porajale med borci, oblikovali pa so jih tudi znani slovenski skladatelji.

Zvonimir Ciglič (20. 2. 1921) je bil skladatelj in dirigent. Dirigent sarajevske opere in filharmonije v Subotici. Njegovo glasbo odlikuje močan, elementarno pogojen izraz. Njegova dela: orkestralna (Vizija, Finale), vokalna in komorna.

Uroš Krek (21. 5. 1922) je bil skladatelj. Urednik na radiu Ljubljana za simfonično glasbo. Sodi med najodličnejše slovenske skladatelje v drugi polovici 20. stol. Dobitnik Prešernove nagrade (1953). Njegova dela: orkestralna (Rapsodični ples), komorna in vokalna.

Dane Škerl (26. 8. 1931) je skladatelj. Skozi njegova dela vejeta vedrost in formalna preglednost. Njegova dela: orkestralna (Kontrasti), komorna, klavirska (Bagatele), scenska (Opojno poletje, Peter Klepec) in kantati (Moj dan, Ta prehuda žalost).

Samo Vremešak (29. 5. 1930) je skladatelj pevec in zborovodja. Dirigent zbora slovenske filharmonije in prof. na akademiji za glasbo. Izkazal se je tudi kot zborovodja. Njegova dela: orkestralna, komorno, vokalna (Kronanje v Zagrebu), priredbe narodnih napevov in solo pesmi.

Primož Ramovš (20. 3. 1921) je skladatelj. Eden najpomembnejših predstavnikov slovenske glasbe v drugi polovici 20. stol. Izjemno plodovit ustvarjalec, poskusil se je na skoraj vseh področjih in ustvaril številna antologijska dela trajne vrednosti. Njegova dela: orkestralna, komorna, klavirska, zborovske skladbe, scenska in filmska glasba.

Janez Matičič (3. 6. 1296) je skladatelj. Deloval je na področju eksperimentalne glasbe. Sodi med najpomembnejše sl. skladatelje svoje generacije. Njegova dela: orkestralna, komorna in klavirska (Sonata, Suita).

Pavle Merkl (12. 7. 1927) je skladatelj. Diplomiral je iz slavistike. Bil je pristaš sodobnih glasbenih tokov. Svojo ustvarjalnost je razvil tudi pod vplivom lastnega raziskovanja ljudske kulture na Krasu. Njegova dela: orkestralna (Baročna uvertura), komorna, vokalna in solo pesmi.

Jakob Jež (23. 11. 1928) je bil skladatelj. Srednješolski prof. na pedagoški akademiji. Urednik glasbene revije Grlica. Njegova dela: orkestralna (Strune), komorna (Mala suita), vokalna (Brižinski spomeniki) in zborovske pesmi.

Milan Stibilj (2. 11. 1929) je bil skladatelj. V Ljubljani violinist opernega orkestra. Njegova dela: simfonija Slavček in vrtnica, impresije za godala, skladbe za orkester in klavir.

Ivo Petrič (16. 6. 1931) je dirigent in skladatelj. Je izrazit instrumentalni ustvarjalec, skomponiral je vrsto del, ki imajo odlično mesto v slovenski glasbi. Njegova dela: orkestralna (Intervali v barvah), komorna (Meditacije za klavirski trio).

Alojz Srebotnjak (27. 6. 1931) je skladatelj. V svojih delih uporablja tudi prvine iz glasbe iz jugoslovanskih narodov, zlasti makedonskega. Slovensko glasbo je obogatil z vrsto značilnih vokalnih del, na katere se navezujejo njegove orkestralne, komorne in druge skladbe. Njegova dela: orkestralna (Kraška suita) in solo pesmi (Ne, jaz nočem še umreti, Vojne slike za glas).

Igor Štuhec (15. 12. 1932) je tudi skladatelj. Plodovit ustvarjalec sodobnih nagnjenj, poskusil se je v različnih smereh, iskal je lastni umetniški slog. Njegova dela: orkestralna (Diferenciancije), komorna, klavirska (novi momenti) in vokalna.

Darijan Božič (29. 4. 1933) je bil dirigent in skladatelj. Bil je violinist in dirigent v Ljubljani, direktor slovenske filharmonije in prof. na pedagoški akademiji. Spočetka se je navezoval na glasbeno tradicijo in dosežke jazza, pozneje pa je sprejel serialno tehniko. Njegova dela: orkestralna (Simfonija), komorna in scenska.

Lojze Lebič (23. 8. 1934) bil je dirigent in skladatelj. Bil je diplomirani arheolog. Glasbo je študiral v Ljubljani. Vodil je komorni zbor RTV Ljubljana. Opazne rezultate je dosegel na vokalnem področju. Njegova dela: orkestralna (Nicina), komorna, klavirska (Sonet) in vokalna (Požgana trava, Novembrske pesmi).

Pavel Mihelič (8. 11. 1937) je bil tudi skladatelj. S sodobnimi izraznimi sredstvi je ustvaril več uspešnih del oblikovne jasnosti in poudarjene muzikalnosti. Ukvarja se tudi z glasbeno kritiko. Njegova dela: orkestralna (Koncert za rog) in komorna (Pravljična suita).

Marijan Gabrijelčič (18. 1. 1940 - 1998) je bil skladatelj. Direktor in umetniški vodja slovenske filharmonije, dekan in prof. na akademiji za glasbo v Ljubljani. Skladatelj uspešnih zborov, ki si dobili priznanja na mednarodnih tekmovanjih. Njegova dela: orkestralna (Tolminci) in vokalna (Velika maša).